

Valg i Ungarn - En folkeavstemning om demokrati

Av Bård Larsen, historiker i Civita

Ungarn er inne i sitt tolvte år med statsminister Viktor Orbán, sterkemannen som har fungert som posterboy for nasjonalistiske høyrepopulister i Vesten. Hans prosjekt, med mål om å skape et «illiberal demokrati», har gitt resultater. Blant annet er Ungarn i dag definert som delvis fritt i demokrati- indeksen til NGOen Freedom House. Noen dager før valget ligger Orbán an til å vinne en ny fireårsperiode, i et valg som er blitt omtalt som en folkeavstemning om demokrati.

For første gang har opposisjonen samlet seg i en felles front, Sammen for Ungarn (Egységben Magyarorszáért), også kalt regnbuekoalisjonen. Statsministerkandidat er den konservative Péter Márki-Zay; kristen og ganske uttalt høyreorientert med vekt på tradisjonelle familieverdier. Med Márki-Zay har man håpet å kunne hente velgere fra regjeringspartiet Fidesz i en temmelig konservativ befolkning.

Men de siste ukene har vært en nedtur for opposisjonen. Meningsmålingene viser at den taper terrenget. I tillegg har Fidesz en betydelig fordel fordi Orbán gjennom en årrekke har endret valg-systemet til egen gunst. Det er altså en del som tyder på at det ikke blir noe regjeringsskifte. Hva skjer i så fall med Ungarn og europeisk samarbeid?

For en nordmann i et levende liberalt demokrati er det vanskelig å forestille seg hvordan de politiske frontene arter seg når den ene siden i politikken er autoritær. For opposisjonen handler det om å redde stumpene av demokratiet. Forholdet mellom Orbán og Márki-Zay er som forventet på frysepunktet.

Orbán selv fremstår slik det seg hør og bør for en leder som oppfatter seg som nasjonens far og det egentlige folkets stedfortreder. Han gidder ikke å nevne Márki-Zay ved navn og har nektet å debattere med ham. Det er de gamle kommunistene som trekker i trådene til opposisjonen, mener Orbán.

Den ganske uslepné Márki-Zay bruker ikke småskyts i sin retorikk: Orbán har i sin maktkåthet valgt det tilbakestående øst fremfor det velutviklede vest. Ungarn har frivillig valgt feil side av historien. Han hevder videre at Orbán har kopiert Putin-modellen i 12 år og kjempet mot Den europeiske union like lenge.

Krigen i Ukraina har virkelig satt fyr på motsetningene: «Viktor Orbán – Ungarns Putin – har mer enn ti ganger de siste årene forsøkt å hindre Europa i å ta grep mot Putins aggressive politikk. I bytte ga Putin ham forretningsavtaler som gjorde oligarker rike, men prisen betales til syvende og sist av det ungarske folket.» Márki-Zay feier all tvil til side, valget står mellom lys og mørke: «Orbán og Putin eller Vesten og Europa – dette er innsatsen. Et valg mellom den mørke eller den gode siden av historien.»

Samme dag som valget, den 3. april, skal det også avholdes folkeavstemning om fire lover, hvorav én blant annet skal begrense muligheten til å gi ungarske barn undervisning om seksuell legning og muligheten til å fortelle barn om kjønnskifteoperasjoner. I Fidesz mener man at barn vil bli homofile av å lære om homofili.

Márki-Zay har ikke vært vond å be i møte med homofobien i Fidesz. Blant annet har han i det åpne stilt spørsmål ved hvorfor sønnen til Orbán ikke er gift. Det er heller ingen hemmelighet at det finnes mange homofile i Fidesz. Særlig sex-skandalen i 2020 har vært en kjærkommen prygelknabe for Márki-Zay. Da ble juristen og homomotstanderen József Szájer bokstavelig talt tatt med buksene nede i en orgie med et tjuetalls andre menn midt under koronanedstengingen i Brussel. Szájer forsøkte å flykte ned takrenna i det huset festlighetene fant sted. Som ideolog i Fidesz, var Szájer også en av hovedarkitektene bak den nye konstitusjonen, der blant annet ekteskap er definert som en pakt mellom mann og kvinne.

Márki-Zay har sagt mye rart også. Blant annet har han kommet med en rekke “deplorables”-uttalelser om Fidesz-velgerne som neppe bidrar til omvendelse. Han har sammenlignet dem med soppvekster som lever i et fuktig mørke. Han har sagt at ungarere som klager over høye bensinpriser kan kjøre mindre biler. At Orbáns kvinnelige velgere er så dumme at de ikke kan stave eller løse et kryssord.

Sammen for Ungarn består av nesten alt som kan krype og gå av opposisjon mot Orbán, fra ytre venstre til det (tidligere) høyre-radikale partiet Jobbik. Det er ingen enkel jobb å holde en slik koalisjon samlet. Motivasjonen for den felles fronten handler om demokratiets fremtid i Ungarn. Den handlet lenge om hva de ikke ønsker mer enn om hva de faktisk vil. Derfor har det imponert mange at de har klart å stable et felles program på beina som også adresserer og har løsninger på en rekke sosiale og økonomiske saker.

Jobbik, som inntil få år siden trygt kunne kategoriseres som høyre-radikalt, har tilsynelatende gått gjennom en metamorfose, bort fra sine ekstreme fascistiske røtter i retning av et relativt moderat høyreparti. Fascistene i partiet har forsvunnet og stiftet Fedrelandspartiet, som ligger an til tre prosent av velgerne.

En del er skeptiske til Jobbiks endring. Partiet har fremdeles en velgerskare som er sterkt nasjonalistisk orientert, selv om mange av dem også oppfatter seg som liberale. Partilederen Péter Jakab omtaler seg selv som en kandidat for sentrum/høyre og EU-tilhenger. Samtidig sier kritikere at både Jobbik og Jakab først og fremst må tolkes som populistiske og som opportunistiske. I EU, og i den konservative parlamentarikergruppen EPP (som nylig kastet ut Fidesz) blir Jobbik fremdeles betraktet som «giftig». Uansett vil en regjering utgått av Sammen for Ungarn bli en trøblete, for ikke å si umulig, konstellasjon. Likevel er det liten tvil om at Jobbik har moderert seg med sjumilssteg. De har et ganske troverdig politisk program, riktignok ferdigstilt like før valget, og det er ikke vanskelig å forstå rasjonale i å innlemme Jobbik i opposisjonskoalisjonen.

Bakgrunn

Mot slutten av perioden med kommunistisk styre var Orbán en kjent liberal opposisjonell på sentrum/høyre-siden. I 1998 vant Fidesz valget og Orbán ble statsminister for første gang uten store kontroverser. Men i 2002 gikk Fidesz på en smell og tapte for venstresiden. Orbán og Fidesz mer enn mumlet om valgfusk og fiendtlige medier. Det ble ikke bedre av at venstresiden også vant valget i 2006. I tiltagende grad ble Fidesz konspiratorisk og autoritært i formen. De hamret stadig hardere på budskapet om at valget var rigget, og at parlamentet derfor var illegitimt.

Fidesz' budskap ble stadig mer høyredreid og nasjonalistisk: Enten er du for oss og dermed for Ungarn, eller så er du mot oss og dermed mot Ungarn. Utfallene mot liberale og ikke minst liberale medier ble hatefulle. Minoriteter og flyktninger ble utpekt som en eksistensiell trussel mot det ungarske.

I tiden etter at Fidesz igjen vant valget i 2010 har regjeringen ikke spart på noe for å politisere institusjonene, gjøre om på valglover, begrense sivilsamfunnets aktiviteter (særlig frivillige organisasjoner som driver med menneskerettigheter og minoritetsspørsmål) og få nær full kontroll over mediene. Regjeringen kontrollerer ikke bare statlig radio og fjernsyn, men også mange private medieselskaper, i en slik grad at mediene opererer som rene propagandakanaler. Opposisjonen kommer ikke til på måter som er i nærheten av balansert.

En nøkkel til Orbáns suksess har vært evnen til å skape et politisk miljø der opposisjonen er til-

nærmet sjanseløs. De statlige mediene er i dag rene talerør for regjeringen. I tillegg har mange av de ikke-statlige mediene også blitt underbrukt av regjeringen, dels fordi Fidesz deler ut lisenser på politisk grunnlag. Dels fordi ungarske oligarker og kommersielle selskaper ser seg mest tjent med å holde seg inne med regjeringen.

Under koronakrisen har Ungarns parlament gitt grønt lys til regjeringen til å styre på ubestemt tid. Orbán kan nå kvitte seg med hvilken som helst lov og gjennomføre sine egne kjepphester uten parlamentarisk eller rettslig kontroll. En ny lov åpner for straffer på fem års fengsel for publisering av vagt definerte "forvrengete" fakta. I praksis innebærer det at Orbán kan straffe mediene for å undersøke og stille kritiske spørsmål som setter Ungarn (Orbán og Fidesz) i et dårlig lys. Med denne loven har Ungarn blitt det første landet i EU som praktisk talt har avskaffet maktfordelingen.

Orbán har sørget godt for seg selv og sin familie. I 2011 lot han staten betale for sitt enorme gods verdt flere hundre millioner kroner. Der fikk han også oppført et stort fotballstadion. Resten av familien er involvert i store eiendomsprosjekter som er finansiert på måter der statlige og private finanser er mildt sagt uoversiktlige.

Oligarken Lőrinc Mészáros har, siden Orbán kom til makten i 2010, bygd et forretningsimperium som strekker seg over flere sektorer, og selskapene hans vinner ofte lukrative offentlige anbud. I 2019 ble Mészáros, som har vært en nær venn av Orbán siden barndommen, kåret av Forbes til den rikeste personen i Ungarn. I et intervju fra 2014 tilskrev han suksessen til "Gud, flaks og Viktor Orbán". Ungarske journalister som forsøker å avdekke forretningsmodellene til Orbán og hans venner blir motarbeidet, hacket og trakassert.

Den autoritære dreieboka «Hvordan demontere et demokrati» har alltid to hovedkapitler. Første kapittel er om å sikre flertallsmakt i parlamentet, for deretter gjøre det enklere å endre på grunnloven gjennom simpelt flertall og dekreter. Andre kapittel er om å endre valglover og valgkretser i den hensikt å sementere flertallsmakten. Orbán har sånn sett fulgt manuset til punkt og prikke.

Orbán endret valgsystemet radikalt etter å ha kommet til makten i 2010. Resultatet er blitt et komplisert valgsystem som i alle henseender er til fordel for regjeringspartiet. Tidligere besto parlamentsvalget i Ungarn av proporsjonal representasjon og tildelte mandater på en måte som frembrakte et flerpartisystem. Orbáns system er i hovedsak basert på enmannskretser og «vinneren tar alt». Siden det eneste virkelig store enkeltpartiet er Fidesz, kunne ingen hamle opp med dem. Ved forrige valg tok Fidesz 91 av 106 av de plassene i parlamentet som kommer fra lokale valgkretser, altså enmannskretser.

Det er 199 plasser i parlamentet, 106 av dem kommer fra enmannskretser. De resterende 93 plassene fordeles i et komplekst system på bakgrunn av enmannskretser, utjevningsmandater og nasjonale tall. Som hos de fleste nasjonalkonservative bevegelser sanker Fidesz mest stemmer i småbyer og på bygda. En storby som Budapest er for eksempel langt mer liberal enn rurale strøk. Derfor har Orbán innført et valgsystem som har økt andelen enmannskretser fra 45 prosent til 53 prosent. På grunn av dette regner ekspertene med at opposisjonen nesten er sjakk matt på forhånd. I skrivende stund ligger Fidesz på 50 prosent hos Poll of Polls. Opposisjonen har rundt 44 prosent. I tillegg kommer bestemmelsen om «kompensasjon». Når en kandidat vinner sitt lokale

distrikt, legges stemmer til den nasjonale listen basert på seiersmarginen lokalt. Det høye antallet enmannskretser gir Fidesz så store fordeler at opposisjonen kanskje må ha nærmere 60 prosent for å kunne huke inn seieren. Blant optimistene er det likevel håp om at Fidesz kan miste rent flertall i parlamentet, men selv det er ganske tvilsomt.

I tillegg har valgdistriktene blitt systematisk omgjort på en måte som gjennomgående flytter opposisjonens stemmer dit Fidesz uansett har majoritet. I sum betyr alt dette at prosentandelen av Fidesz-mandater langt har oversteget Fidesz' stemmeandel. Orbán har vært i stand til å styre med et nesten permanent superflertall til tross for at han aldri har hatt noe i nærheten av så stor støtte i befolkningen.

Mange advarer også mot regelrett fusk, for eksempel at lokale Fidesz-politikere bestikker og skremmer velgere i provinsene. Det er et gjennomgående trekk ved autoritært lederskap at det fanges av sin egen metodikk. De blir grådige, selv om alt ligger til rette for enkle seire.

Det mest åpenbare tilfellet av lureri er det som omtales som «velgerturisme». Det bor svært mange ungarere i Ungarns naboland, og her er velgergrunnlaget til Orbán solid, siden repatriering og nostalgismer om et Stor-Ungarn er en av bunnplankene i orbanismen. I 2018 ble ungarere fra blant annet Ukraina busset inn over grensen for å avgi stemmer. I dette valget har Fidesz sørget for at ungarere i naboland kan stemme så lenge de kan oppgi en kontaktadresse i Ungarn. Det ungarske grensepolitiet forventer storinnrykk på valgdagen. Det stilles få om noen krav til identifikasjon, så her åpner det seg storslagne muligheter for fiktive stemmer.

«Pussig» nok gjelder ikke alle disse lettelsene for ungarere bosatt i andre deler av Europa. De må møte opp på ambassadene for å avgi stemme. Tilfeldigvis er ungarere bosatt i Vest-Europa langt mer liberale enn landsmenn bosatt i Ungarns nabolag.

Krigen i Ukraina

Denne uka fikk vi høre at forsvarsministermøtet i Visegrád-landene (V4), som skulle avholdes i Budapest, var avlyst. Regjeringene i Polen og Tsjekkia nektet å møte opp i protest mot Orbáns «pro-russiske» standpunkt. «Jeg har alltid støttet V4, men jeg er virkelig lei meg for at ungarske politikere nå anser billig russisk olje som viktigere enn ukrainsk blod», skrev den tsjekkiske forsvarsministeren Jana Cernochova på Twitter. For å forstå hva dette handler om, kan vi begynne med Polen.

Polen, som definitivt også har autoritære utfordringer, er trukket nærmere USA og EU under Ukraina-krisen, men da på et realpolitisk nivå. For regjeringspartiet Lov og rettferdighet (PiS) er det ikke Putin som autokrat de har størst problemer med, men Russland som overgriper. Polakker har aldri tilgitt sovjettiden: massedrapene i Katyn og den tysk-sovjetiske okkupasjon under andre verdenskrig – og det påfølgende kommunistiske diktaturet under sovjetisk kommando. For PiS har den famøse flystyrten i Smolensk i Russland i 2010 vært avgjørende for Polens aversjoner mot Russland. I styrten omkom Polens president Lech Kaczyński og 95 andre passasjerer, blant dem mange ledende polske politikere, på vei til en minnemarkering for Katyn-massakren. For

Kaczyńskis bror og leder av PiS, Jarosław Kaczyński, har forestillingen om at Smolensk var et russisk attentat blitt en besettelse. At Kaczyński og statsminister Morawiecki reiste til Kiev i solidaritet med Ukraina betyr derimot ikke at PiS er del av det liberaldemokratiske prosjektet den ukrainske statsministeren Zelenskyj vil være en del av. Det er liten grunn til å tro at PiS vil bremse svekkelsen av demokratiske institusjoner på grunn av krigen. EU vil fremdeles måtte turnere Polens ganske sikkert tiltagende autokratisering, noe som allerede i dag byr på betydelige problemer.

Ungarns forhold til Russland er av et helt annet kaliber enn Polens. Orbán har i lang tid arbeidet aktivt for å nærme seg Russland, både økonomisk og politisk. For Putin har forholdet til Ungarn vært kjærkomment. Moskva verdsetter Orbán-regjeringens destabiliserende potensial på EU- og NATO-nivå. Kontakten mellom Ungarn og Russland er såpass intens at det i teorien burde ført til et dårlig forhold mellom Ungarn og Polen. Men forholdet dem imellom har vært ganske godt – inntil nå. Det skyldes både et ideologisk broderforhold og et strategisk sammenfall i forholdet til EU. Begge landene styres av regjeringer som er nasjonalkonservative og illiberale. Begge landene er under press fra EU på grunn av nedmontering av maktfordelingsprinsippet.

Mange forestilte seg at krigen i Ukraina ville være en game changer. Orbáns utslørte fraternisering med Putin ville bremse opp, mente mange. Slik ser det ikke ut til å gå. Orbán velger ufortrødent å ri videre på to hester og ser ut til å spinne krigen til egen fordel. Han har motvillig blitt med på EUs sanksjoner, men avviser Ukrainas ønske om ungarsk våpenstøtte. Da statsministrene i Visegrád-landene dro til Kiev for å vise sin støtte til Zelenskyj, ble Orbán hjemme. Fordi han «hadde annet å gjøre». Han har gitt uttrykk for uansett å ville blokkere et eventuelt ukrainsk EU-medlemskap. Dette føyer seg inn i rekken av dobbeltkommunikasjon og det mange mener er ganske åpenbare sympatier for regimet i Kreml. Blant mange ungarere som er bekymret for landets økonomi, fremstår dessuten Orbán som fredsmegler og landsfader, som den som ønsker dialog fremfor konflikt i motsetning til opposisjonens krigshissere. Ifølge de siste målingene gir 24 prosent av Fidesz-tilhengerne Ukraina skylden for krigen, mens 32 prosent er usikre på hvem som har skylden. 81 prosent av Fidesz-tilhengerne ser på Orbáns forhold til Putin som tilfredsstillende.

For de som kjenner Orbáns historie fremstår det gode forholdet til Russland underlig. I unge dager var Orbán en kompromissløs demokratiforkjemper under kommunismens dødsralling. For demokratiforkjemperne ble den sovjetiske, blodige invasjonen i 1956 aldri glemt. Diktaturet i Ungarn overlevde under Den røde hærs beskyttelse. Likevel har Orbán knyttet nære bånd til den gamle KGB-obersten Putin, imperialisten som vil gjenreise det russiske imperiet. For å forstå dette må vi se til det store hamskiftet i de fleste postkommunistiske landene, der kadre fra det gamle regimet ganske sømfritt og etter kort tid fremsto som nasjonalister. Det handler selvsagt om makt denne gangen også. Men også om hulheten i de sosialistiske landene og deres tilretteleggere. Da kommunismen brøt sammen fløt motsetninger og uoppgjorte strider fra mellomkrigs-tiden nesten umiddelbart opp til overflaten igjen.

Etter invasjonen i Ukraina melder flere spørsmål seg. EU har lenge presset Ungarn for brudd på elementære demokratiske spilleregler. Noen har tatt til orde for å kaste dem ut av unionen. Det er ikke på dagsorden nå. Det siste EU trenger er et Ungarn i Putins fang. Problemet for Orbán er ikke Russlands fravær av demokrati, men mangelen på penger. Det som bekymrer er at med en ny Fidesz- periode, noe det altså ligger an til, så er det ikke gitt at Ungarn blir værende i EU. Orbán

har flere ganger hintet om å gå ut, for så å benekte det. Hans beskrivelse av et EU som innehar et grunnleggende annet verdisyn enn det han selv står for er heller ikke veldig beroligende:

«Etter kommunistisk byråkrati ønsker vi ikke nye diktater, denne gangen fra Brussel. Vi vil ikke gi opp retten til å forsvare grensene våre, til å stoppe migranter ... vi insisterer på at ekteskap i Ungarn er mellom mann og kvinne, at en far er en mann og en mor er en kvinne ... og de bør la barna våre være i fred.»

De fleste tror dessuten at en ny seier til Orbán vil autokratisere Ungarn ytterligere, denne gangen over i det genuint autoritære. Altså fra en slags spagat mellom halvveis demokrati og halvveis diktatur, til et helstrøket autokrati. Hva gjør EU da?

Orbán har klart uttrykt at Ungarn ikke kan være med på sanksjoner som stopper handelen med olje og gass. At Ungarn er bekymret for tilgang på energi og drivstoff er sånn sett ikke oppsiktsvekkende, og i tråd med hvordan store deler av Europa stiller seg til å stenge de russiske kranene. Men Orbáns lunkne holdning til sanksjoner og protester mot Russland er drevet av langt mer enn materiell egen nytte. Orbán og Fidesz har i en årrekke knyttet sterke bånd – og det er snakk om ideologisk forbrødring.

Da Orban lanserte sin teori om «illiberal demokrati» i 2014 listet han opp Russland som eksempel på et vellykket illiberal samfunn. I likhet med Putin fokuserer Orbán på «kristne» verdier og på å gjenopprette nasjonal stolthet. Både Russland og Ungarn hevder å være under angrep av fra Vesten, og begge har erklært krig mot «utenlandsfinansierte aktivister».

Orbán og Putin deler grandiose forestillinger om svunnen storhet. Putin vil samle alle russiske folk spredd rundt i det tidligere Sovjetunionen for å gjenreise det tsaristiske/stalinistiske imperium. For Putin er oppløsningen av Sovjetunionen imperiets største tragedie, et nasjonalt traume. Det store traumet for Orbán er Grand Trianon-traktaten som ble undertegnet i Versailles etter den første verdenskrig. Ungarere ble spredd for alle vinder og Ungarn mistet over halvparten av sitt territorium da det østerriksk-ungarske dobbeltmonarkiet ble oppløst.

Orbánismen er som putinismen og annen etnisk, historiserende nasjonalisme (great-again-syndromet), slik som Erdogans pan-tyrkisme og Slobodan Miloševićs pan-slavisme, grunnleggende nostalgisk. Det meste handler om det som var og langt mindre om det som skal komme. Legitimering av makt og autoritært styresett ligger nesten utelukkende i ulike typer revansjisme og historisisme (den edle og enestående ideen om et folks tragiske skjebne og nødvendige, bundet av historien, om nesten lovmessige postulater om at dette folket skal reise seg igjen). Fundamentet er et nesten knivskarpt skille mellom det moderne og modernitet. Kort forklart har reaksjonær nasjonal-konservatisme alltid fortalt oss at selv om Vesten har lyktes storslagent med industri, teknologi og økonomisk fremgang, er den liberale kulturen uten røtter og sunne verdier. I Orbáns verdensbilde er den ungarske folkesjela og dets historie autentisk og nobel, mens EU og den liberale verdensorden er falsk, svak, men også truende i sin spredning av nedbrytende verdier.

Historisismen mangler logisk stringens, den er kun en ide, slik historikeren Timothy Snyder har påpekt. Den kan ikke argumenteres godt for i all sin mytologiske prakt og selektive utelatelse. Det finnes ikke noe egentlig folk med en forutbestemt skjebne. Verden og nasjoner er i bevegelse.

Det største problemet med nasjonalistiske eventyrere er at de ikke «forstår» at Vestens teknologiske og økonomiske fremgang er uløselig knyttet til den demokratiske og bevegelige kulturen som overvant kulturalisme og stagnasjon. Derfor ser vi gang på gang at reaksjonære stater breddfulle av hybris til slutt viser seg å være grunnleggende mislykkede – og bitre. Da gjenstår makt, både som styreform og militært. Makten snakker på vegne av ideene (det vi kjenner som makt gir rett). Men, som vi har sett de siste ukene, heller ikke rå og brutal makt klarer å gjøre russere ut av ukrainere. Heller ikke alle russere er Putins russere, selv om de enn så lenge sitter i diktatorens skrutvinge.

Orbán har jobbet iherdig for å strømlinjeforme en nasjonal historie i tråd med mytene om en gyllen fortid. Universiteter som fremmer moderne, løssluppen, «postmoderne» tankegang stenges og kastes i praksis ut av landet, skolebøker blir omskrevet i patriotisk ånd og statuer av nasjonalistiske ledere med fascisme i bagasjen blir oppført på landets torgallmenninger.

Her finner vi også den viktigste forklaringen på hvorfor Orbán – og mer i det skjulte, Putin – har blitt ledestjerner for populishøyre i Europa og USA. Her hjemme har Fremskrittspartiets Tybring-Gjedde tatt til orde for å godta Russlands annektering av Krim, samt utropt Orbán til «Europas siste skanse». Politiske bevegelser som sverger til etnisk nasjonalisme, som sørger over tapte skanser og inntoget av fremmede folkeslag, klarer ikke å motstå fristelsen som ligger i felttoget mot liberale verdier, dekadanse og modernitet, samt i dragningen mot kraftfullt no-bullshit-lederskap. Den åpenbare og uttalte fellesnevneren er reaksjonær kulturpessimisme, et fenomen som kanskje ikke direkte er fascistisk, men som Bernt Hagtvatn har sagt om noe tilliggende, «den ligner veldig»: Den kristne kulturen er i ferd med å bukke under for press fra homofile, transaktivister, globalister og generell falskheter. For populishøyre har Ungarn blitt et utstillingsvindu for kulturkrig der de gode kreftene er seierherrer.

Med Orbáns egne ord, i 2020, ved minnesmerket på Kossuth-plassen i Budapest på den nasjonale høytiden som feirer Stefan I, Ungarns første kristne konge:

«Vi ungarere står på scenen i europeisk historie som forkjempere for overlevelse ... Det er ingen annen nasjon i verden som ville ha overlevd et århundre som dette ... Vest-Europa har gitt opp det kristne Europa. I stedet eksperimenterer det med et gudløst kosmos, med regnbuefamilier, med migrasjon og med åpne samfunn.»

Det er ikke for ingenting at Donald Trumps tidligere rådgiver Steve Bannon har utropt Orbán som «the most significant guy on the scene». Orbán har med stor glede tatt imot Trumps velsignelse foran dette valget. Det kan godt tenkes at Orbán ser fremover, mot en mulig ny Trump-periode. Opprustningen som skjer i Europa i kjølvannet av overfallet på Ukraina må også tolkes som et forervar hvis USA under Trump 2 trekker seg helt eller delvis ut av Nato. Hvilken rolle Ungarn da vil spille er uvisst, mye avhenger av hvilken vei Putin-vinden blåser, men det er også nærliggende å tenke at Orbáns forbindelser til Russland neppe vil svekkes av et isolasjonistisk, kanskje Putin-vennlig regime i Washington.

Valget i Ungarn er viktig for langt flere enn ungarerne. Selv om ingenting er sikkert og valgdagen kan

by på overraskelser, så går det slik det ser ut nå mot en komfortabel valgseier for Viktor Orbán og Fidesz. Lite tyder på at Ungarn vil gå i mer liberal retning.

Likevel er det liten tvil om at Orbán fikk seg en støkk når opposisjonen samlet seg. Meningsmålingene tydet en stund på at et regjeringsskifte var innen rekkevidde. I tiden frem mot valget har Orbán gjort den autoritære lekse si og brukt alle de mulighetene han har til rådighet for å gjøre det vanskelig å gjennomføre et rettferdig valg. Neste gang vil han være helt sikker. Det er sånt autokrater gjør, de blir grådigere. Orbán har sittet sammenhengende med makten i tolv år. Autoritære ledere vil alltid nå et punkt der det eneste rasjonale som betyr noe er å tviholde på makt. I de neste fire årene vil Orbán ganske sikkert lukke alle handlingsrom for maktoverføring. Det kan by på store problemer for EU, for den demokratiske beredskapen i Europa og for den uvisse geopolitiske situasjonen i østområdene.

Civita er en liberal tankesmie, som gjennom sitt arbeid skal bidra til økt kunnskap og oppslutning om liberale verdier, institusjoner og løsninger, og fremme en samfunnsutvikling basert på respekt for individets frihet og personlige ansvar. Den enkeltes publikasjons forfatter(e) står for alle utredninger, konklusjoner og anbefalinger, og disse analysene deles ikke nødvendigvis av andre ansatte, ledelse, styre eller bidragsytere. Skulle feil eller mangler oppdages, ville vi sette stor pris på tilbakemeldinger, slik at vi kan rette opp eller justere.

Ta kontakt med forfatteren på bard@civita.no eller civita@civita.no